

Östtimors statsbudget 2013

Kan Du tänka Dig att den svenska riksdagen i enighet antar budgeten? Knappast. Men i Östtimor antogs budgeten för 2013 med 64 av parlamentets 65 röster den 18 februari! Därför och för att det ger en bra bild av läget i landet gör vi här en fylligare genomgång av budgeten och dess behandling.

Budgeten omfattar 1,6 miljarder dollar, Sveriges 127,6 miljarder dollar.

Nämnas bör att USA-dollar är Östtimors officiella valuta, varför alla belopp anges i USA-dollar.

Budgetens behandling

Östtimors ministerråd antog ett budgetförslag den 10 december 2012 och skickade det till parlamentet. Precis som i den svenska riksdagen så behandlas budgeten i Östtimors parlament i två steg, först antas de stora dragen, sedan behandlas de olika posterna var för sig. NGO:er och övriga har fått tillfälle att kommentera budgeten.

Det var den 6 februari parlamentet antog förslaget till budget i huvuddrag. Regeringskoalitionens 40 parlamentsledamöter röstade för förslaget och oppositionspartiets Fretilin 25 ledamöter mot.

När budgetdetaljerna skulle börja debatteras den 7 februari beslutade parlamentet att tillsätta en "ad hoc-kommitté" för att samla in och analysera konsensusförslag till ändringar i budgeten. Kommittén bestod av parlamentets talman och vice talman, sex parlamentsledamöter från Fretilin, en representant från vart och ett av partierna i regeringskoalitionen samt ordförandena, alla från koalitionspartierna, i de sex permanenta parlamentskommittéerna.

Den ideella organisationen La'o Hamutuk säger att förfarandet visserligen ger oppositionen i parlamentet större inflytande, men att det samtidigt innebär att budgetprocessens transparens kraftigt minskas genom att offentligheten inte har någon insyn i kommitténs arbete.

Kommittén lade fram sina förslag till ändringar av den av regeringen föreslagna budgeten den 14 februari. De viktigaste var:

- Minskning av fonden för oförutsedda utgifter med 8 miljoner, som avsätts till andra utgifter.
- Minskning av utgifterna för bränsle för elkraftverk med 17 miljoner av vilka 15 avsätts för vägunderhåll.
- Minskning av avsättningarna till infrastrukturfonden

med 150 miljoner. De största minskningarna gäller:

- Elkraft (50 miljoner av 174)
- MDG-bostäder med vatten och avlopp (42 miljoner av 88, det fleråriga programmet omfattar 55.000 hus)
- Vägar (29 miljoner av 116)
- Offentliga byggnader (8 miljoner av 29)
- Använda 261 miljoner av tillgångarna i "riksgålden", som uppgick till 819 miljoner, i stället för att ta ut medlen ur oljefonden.
- Minskning av uttaget ur oljefonden 2013 från 1,198 miljarder till 787 miljoner, vilket är det uppskattade hållbara uttaget.

Den 18 februari godkändes budgeten med ovanstående ändringar i parlamentet. Och det skedde inte bara med regeringskoalitionens röster utan också med oppositionens röster. Fretilins generalsekreterare Mari Alkatiri, premiärminister 2002-2006, förklarade i ett tal i Maputo att detta innebär att Fretilin nu har ett större ansvar för att följa genomförandet.

Budgeten för 2013 är alltså på 1,6 miljarder, 100 miljoner mindre än vad regeringen ursprungligen föreslagit. Utgifterna har minskats med 193 miljoner och intäkterna ökat med 43 miljoner.

Liksom i Sverige beslutar parlamentet under hösten om justeringar av budgeten.

Oljefond

För att placera och värna om de intäkter den östtimoresiska staten får från utvinningen av olja och gas under havet inom Östtimors ekonomiska zon skapades 2005 en oljefond. Vid bildandet överfördes royalties från tidigare år till fonden. Fonden är också ett sätt att minska risken för korruption och alltför kortsiktiga utgifter samt säkra att kommande generationer östtimoreser också får nytta av oljan och gasen även om den skulle ta slut.

Norge var väl först att skapa en sådan här fond och den har också varit modell för Östtimors.

Fondens största inkomster kommer från Bayu-Undan-fältet. Dess tillgångar placeras företrädesvis i amerikanska statsskuldväxlar.

Med hänsyn till att oljefonden inte ska tömmas, fastställer man varje år ett största belopp som kan tas ut ur fonden (hållbart uttag).

Vid utgången av 2012 var oljefondens tillgångar värda 11,777 miljarder dollar.

Intäkter

787 miljoner ur oljefonden (1.495 2012)

261 miljoner från "riksgäldens" tillgångar

146 miljoner inhemska inkomster (9% mer än 2012)

444 miljoner uttaget ur infrastrukturfonden 2012, men inte utnyttjat

Totalt alltså 1,637 miljarder.

Med nu uppskattningsvis 1,2 miljoner invånare ger det 1.333 dollar per invånare att jämföras med 12.800 dollar/invånare i Sverige.

Utgifter

Eftersom budgeten i princip är balanserad så är de totala utgifterna efter ändringarna alltså 1,6 miljarder med tyngdpunkt på

- Infrastruktur
  - vägar - 87 miljoner samt byggen som ska finansieras med lån
  - el - 124 miljoner för färdigställandet av kraftverket i Betano och högspänningsledningar samt 100 miljoner för bränsle
  - vatten och avlopp - bland annat för 25.000 hushåll på landsbygden
  - tele
  - hamnar (bygge av hamn i Tibar 15 km väster om Dili)
- Jordbruk - 13 miljoner, 28% mer än 2012
- Sjukvård (läkare, barnmorskor, vaccination, barnadödlighet, malaria, tbc, HIV/AIDS) - 21, 7 och 5 miljoner för löner, mediciner respektive medicinsk utrustning, 15% mer än 2012
- Utbildning (skolor, högre utbildning) - 12% mer än 2012.

Transfereringarna uppgår till sammanlagt 236 miljoner fördelade enligt

- 85 miljoner till veteraner
- 38 miljoner i ålders- och förtidspensioner
- 18 miljoner till NOG:er och religiösa organisationer för kulturarbete och religiösa aktiviteter
- 10 miljoner till programmet "cash for work"
- 8 miljoner till utveckling av byar
- 4 miljoner tjänstepensioner till tidigare offentligt anställda
- 3 miljoner i markersättningar
- 5 miljoner för finansiering av programmet för registrering av äganderätt till mark, "Ita Nia Rai".

Övriga utgifter, till exempel löner till offentligt anställda och utrustning för polis och militär tar vi inte upp här.

Avslutning

Ett av Östtimors problem framgår väl tydligt av budgetens intäktssida och det är att med 91 % av intäkterna från olje- och gasavgifter, så är landet det i världen som är mest beroende av sådana intäkter.

Ett annat stort problem är att hittills har regeringen haft svårt att genomföra sina planer, pengar avsatta i budgeten har inte kunnat utnyttjas. Runt en fjärdedel av intäkterna är tidigare avsatta men inte utnyttjade pengar.

Vi hoppas dock att denna budget är lite mera verklighetsanpassad än tidigare budgetar. Olje- och livsmedelspriserna på världsmarknaden är oerhört viktiga för Östtimor. De första bestämmer oljefondens utveckling, de senare befolkningens levnadsstandard.

Källor

La'o Hamutuk - <http://www.laohamutuk.org/>

Inlägg på ETAN:s epostlista

Tommy Pollák

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.